

Dr. Nevzat Boztaş

**GEMİNİN CEBRÎ İCRA YOLUYLA
SATIŞI VE SIRA CETVELİ
(Deniz İcra Hukuku)**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
KISALTMALAR.....	XIX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

DENİZ İCRA HUKUKU AÇISINDAN GEMİ, GEMİ ÜZERİNDE CEBRÎ İCRAYA KONU HAKLAR, DENİZ ALACAKLARI VE GEMİNİN İHTİYATİ HACZİ

I. GENEL OLARAK DENİZ İCRA HUKUKU VE KAYNAKLARI.....	7
II. DENİZ İCRA HUKUKU AÇISINDAN GEMİ	15
A. Geminin Tanımı ve Deniz İcra Hukuku Açısından Hangi Tanımın Esas Alınacağı	15
1. Genel Olarak	15
2. Tanım.....	15
a. Çeşitli Mevzuattaki Gemi Tanımları	15
b. TTK'ya Göre Gemi Tanımı	17
c. Geminin Kimliğine İlişkin Unsurlar	20
3. Deniz İcra Hukuku Bakımından Geçerli Gemi Tanımı	24
4. Cebri İcra Hukuku Bakımından Geminin Bütünleyici Parçaları ve Eklentileri.....	28
B. Geminin Hukuki Niteliği.....	31
1. Genel Olarak	31
2. Sicile Kaydın Geminin Hukuki Niteliğine Etkisi.....	34
a. Genel Olarak	34

b. Türk Gemi Sicilleri.....	36
(1) Milli Gemi Sicili.....	37
(2) Yapı Hâlindeki Gemilere Özgü Sicil (YHGÖS)	40
(3) Türk Uluslararası Gemi Sicili (TUGS).....	41
c. Bağlama Kütüğünün Gemi Sicili Niteliğinde Olup Olmadığı	43
C. Gemi Niteliğinin Kazanılması ve Kaybedilmesi	49
1. Gemi Niteliğinin Kazanılması ve Yapı Hâlindeki Gemi	49
2. Gemi Niteliğinin Kaybedilmesi.....	50
III. GEMİ ÜZERİNDE CEBRÎ İCRA YAKONU HAKLAR.....	51
A. Gemi Mülkiyeti.....	51
B. Gemi Üzerinde İntifa Hakkı.....	56
C. Gemi Alacaklısı Hakkı (Kanuni Rehin Hakkı)	58
D. Sicile Kayıtlı Olmayan Gemi, Gemi Payı ve Donatma İştiraki Payının Rehni.....	67
E. Gemi Üzerinde Ticari İşletme Rehni	69
F. Gemi İpoteği	71
1. Tanımı ve Hukuki Niteliği	71
2. Gemi İpoteğinin Özel Türleri.....	78
a. Birlikte Gemi İpoteği.....	78
b. Yapı İpoteği.....	79
c. Tersanecinin Kanuni İpotek Hakkı.....	80
3. Gemi Vasfının Kaybedilmesi Hâlinde İpoteğin Akıbeti.....	81
IV. DENİZ ALACAKLARI VE GEMİNİN İHTİYATİ HACZİ.....	82
A. Deniz Alacakları.....	82
1. Kavram ve Hukuki Niteliği.....	82
2. Deniz Alacaklarının Gemi Alacaklarıyla İlişkisi	87
B. Cebri İcra Yoluyla Satışın Öncüsü Olarak Geminin İhtiyati Haczi88	
1. Genel Olarak	88
2. Deniz İcra Hukuku Bakımından İhtiyati Haciz.....	92

a. Geminin İhtiyati Haczinin Özellikleri ve Genel İhtiyati Hacizden Farkları.....	92
b. Geminin İhtiyati Hacine Uygulanacak Hukuk.....	93
c. Geminin İhtiyati Haczi Konusunda Uluslararası Düzenlemeler ve Türk Hukuku	94
d. Gemi Hakkında İhtiyati Haciz Talebi, İhtiyati Haciz Kararı, Görevli ve Yetkili Mahkeme	96
e. İhtiyati Haciz Kararının Yerine Getirilmesi (İcrası).....	98
3. Kardeş Geminin İhtiyati Haczi.....	100
4. Geminin Teminat Karşılığı Serbest Bırakılması.....	103
5. İhtiyati Haczin, Hacze İştirak ve Sıra Cetveli Bakımından Önemi.....	105

İKİNCİ BÖLÜM

GEMİNİN CEBRÎ İCRA YOLUYLA PARAYA ÇEVİRİLMESİ

I. GENEL OLARAK.....	107
II. TTK'NİN TAKİP USULLERİNE DAİR ÖZEL HÜKÜMLERİ	111
A. Genel Olarak	111
B. Rehnin Paraya Çevrilmesi Yoluyla İlamlı Takip	112
C. İflas Yoluyla Takip	114
D. Kanuni Rehin Hakkı ve Hapis Hakkı Sahiplerinin Takip Usulü .	116
E. Gemi Üzerinde İpotek Hakkı Sahibi Alacaklıların Takip Usulü..	121
III. İCRA TAKİPLERİNDE KAPTANIN, ACENTENİN VE DONATMA İŞTİRAKİNDE GEMİ MÜDÜRÜNÜN TEMSİL YETKİLERİ	123
IV. HACİZ VEYA REHNİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ YOLUYLA TAKİPTE GEMİNİN MUHAFAZA ALTINA ALINMASI	125
V. GEMİNİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ.....	128
A. Genel Olarak	128
B. Her Bir Gemi İçin Ayrı Satış İşlemi Yapılması Zorunluluğu	130

C. Satış Talebi.....	133
1. Talep Yetkisi.....	133
2. Talep Süresi	135
3. Süresi İçinde Satış Talep Edilmemesinin Sonuçları	137
4. Satış Talebiyle Birlikte Gerekli Avansların Yatırılması.....	138
D. Yabancı Bir Sicile Kayıtlı Gemilerle İlgili Satış Hazırlıkları	138
E. Sicile Kayıtlı Türk Ve Yabancı Bayraklı Gemilerin Paraya Çevrilmesi.....	143
1. Genel Olarak	143
2. Satış (İhale) Hazırlıkları, Kıymet Takdiri ve Artırmanın İlanı	144
3. Şartnamenin ve Mükellefiyetler Listesinin Hazırlanması	152
4. İhalenin Yapılması, Kesinleşmesi ve Alıcı Tarafından İhale Bedelinin Ödenmesi.....	157
F. Sicile Kayıtlı Olmayan Gemilerin Paraya Çevrilmesi	160
1. Genel Olarak	160
2. Artırma Hazırlıkları ve Artırmanın İlanı.....	161
3. Şartnamenin Hazırlanması, Kıymet Takdiri	163
4. İhalenin Yapılması, Kesinleşmesi ve Alıcı Tarafından İhale Bedelinin Ödenmesi.....	166
G. Vaktinden Evvel Satış	168
1. Genel Olarak	168
2. Geminin Vaktinden Evvel Satışı.....	169
a. Borçtan Şahsen Sorumlu Olan Gemi Malikinin Talebiyle	169
b. Geminin Değerinin Hızla Düşmesi veya Muhafazanın Fazla Masraflı Olması Nedeniyle Alacaklının veya İcra Müdürünün Talebi Üzerine İcra Mahkemesi Kararıyla.....	171
c. Hacizli Geminin İnsan, Eşya ve Çevre Güvenliği Açısından Tehlike Oluşturması Nedeniyle İcra	

Müdürü veya Liman Başkanının Talebi Üzerine İcra Mahkemesi Kararıyla.....	172
H. Pazarlık Suretiyle Satış	173
I. Limanlar Kanunu Uyarınca Geminin İdari Yoldan Satışı	178
J. İİK Madde 111/a Hükümünün Deniz İcra Hukukunda Uygulanması.....	181
1. Genel Olarak	181
2. Düzenlemenin Gemiler Bakımından Uygulanması	184
a. Gemi Üzerindeki Rehin ve Hapis Haklarının Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takiplerde ve İflas Tasfiyesinde.....	184
b. Geminin Haciz Yoluyla Paraya Çevrilmesinde.....	185
VI. PARAYA ÇEVİRMENİN HUKUKİ SONUÇLARI	193
A. Genel İcra Hukukunda.....	193
B. Geminin Paraya Çevrilmesinde	194
1. Geminin Mülkiyetinin Cebrî Satışın Tamamlanmasıyla Birlikte Alıcıya Geçmesi.....	194
2. Gemi Mülkiyetinin, Alıcıya, Üzerindeki Tüm Ayni ve Kişisel Haklardan, Külfetlerden ve Sınırlandırmalardan Ari Olarak Geçmesi	196
3. Yararın ve Hasarın Cebrî Satışla Birlikte Alıcıya Geçmesi	199
4. Gemilerin Cebrî İcra Yoluyla Satışının Uluslararası Sonuçları Hakkında Birleşmiş Milletler Sözleşmesi [United Nations Convention On The International Effects Of Judicial Sales Of Ships (Beijing Convention on the Judicial Sales of Ships)].....	201
a. Sözleşme'nin Hazırlanma Süreci.....	201
b. Sözleşme Hükümlerinin İncelenmesi	203
c. Sözleşme Hakkında Genel Değerlendirme.....	212

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM SIRA CETVELİ

I. GENEL OLARAK.....	215
II. KAVRAM VE HUKUKİ NİTELİĞİ	216
III. DENİZ İCRA HUKUKUNDA SIRA CETVELİNİN DÜZENLENMESİ.....	220
A. Genel Olarak	220
B. İflas Tasfiyesi Dâhil, Cebrî Satışa Konu Her Bir Gemi İçin Ayrı Sıra Cetveli Düzenlenmesi	221
1. İflas Tasfiyesinde	221
2. Haciz Yoluyla Takipte ve Rehnin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takipte	226
3. Genel Değerlendirme.....	227
C. Gemi Hazine İştirak.....	229
1. Genel Olarak	229
2. Gemi Hazinesinde İştirak Hükümlerinin Uygulanıp Uygulanmayacağı	231
3. İlk Haczin 6183 Sayılı Kanuna Göre Kamu Alacağı İçin Konulmuş Olması Hâlinde Gemi Hazine Katılma ve Sıra Cetveli.....	237
D. Deniz İcra Hukukunda Sıra Cetveline İlişkin Hukuki Düzenlemeler.....	243
1. Uluslararası düzenlemeler	243
2. Türk Hukukundaki Düzenleme.....	245
a. TTK'daki Düzenleme.....	245
b. TTK'daki Sıra Cetveline İlişkin Hükümlerin Uygulanma Alanı.....	246
c. İİK'nın Sıra Cetveline İlişkin Hükümlerinin Gemiler Hakkında Uygulanması.....	249
E. Sorumluluğun Sınırlandırılması ve Sıra Cetveline Etkisi.....	253
1. Genel Olarak sorumluluğun Sınırlandırılması	253

---

2. Hukuki Düzenlemeler	256
a. Uluslararası Düzenlemeler	256
b. TTK'daki Düzenleme.....	259
3. Sorumluluğunu Sınırlandırma Hakkı Olanlar.....	259
4. Sorumluluğun Sınırlandırılmasına Konu Deniz Alacakları ...	262
5. Sorumluluğu Sınırlandırma Şekilleri.....	265
a. Fon Tesis Etmeden Sorumluluğun sınırlandırılması	265
b. Fon Tesis Etmek Suretiyle Sorumluluğun Sınırlandırılması	267
6. Sorumluluğun Sınırlanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler	268
a. 1992 Petrol Kirliliğinden Doğan Zararların Hukuki Sorumluluğu İle İlgili Uluslararası Sözleşme (1992 Petrol Sözleşmesi) Uyarınca Sorumluluğun Sınırlandırılması	269
b. 2001 Gemi Yakıtlarından Kaynaklanan Petrol Kirliliği Zararının Hukuki Sorumluluğu Hakkında Uluslararası Sözleşme (2001 Yakıt Sözleşmesi) Uyarınca Sorumluluğun Sınırlandırılması	270
c. 2010 Protokolüyle Değişik 1996 Tarihli Tehlikeli ve Zararlı Maddelerin Deniz Yoluyla Taşınmasından Kaynaklanan Zararın Tazmini ve Sorumluluğu Hakkında Sözleşme (1996 HNS Sözleşmesi) Uyarınca Sorumluluğun Sınırlandırılması	271
d. Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair 1960 tarihli Sözleşme ve Onu Tadil Eden 1982 Tarihli Protokol Kapsamında Sorumluluğun Sınırlandırılması	273
7. Sorumluluğun Sınırlandırılmasının Sıra Cetveli Bakımından Sonuçları	276
a. Fon Tesis Etmeksizin Sorumluluğun Sınırlandırılmasında.....	277
b. Fon Tesisi Suretiyle Sorumluluğun Sınırlandırılmasında	279
IV. ALACAKLARIN SIRASI.....	281

A. Birinci Sıra	282
1. Genel Olarak	282
2. İflas Tasfiyesinde Masa Alacaklarının Birinci Sıradaki Durumu.....	285
B. İkinci Sıra	287
C. Üçüncü Sıra	289
1. Genel Açıklama ve Gemi Alacaklısı Hakkının Sağladığı Rüçhan Hakkı	289
2. Üçüncü Sıraya Yazılacak Alacaklar.....	296
a. Ülkelerine Getirilme Giderleri ve Onlar Adına Ödenmesi Gereken Sosyal Güvenlik Katılma Payları Dâhil Olmak Üzere Gemi Adamlarına (Kaptan, Zabitler ve Gemide Çalıştırılan Diğer Kişilere) Gemide Çalıştırılmaları Nedeniyle Ödenmesi Gereken Ücretler ve Diğer Tutarlar (m.1320 f.1, a bendi)	296
b. Geminin İşletilmesiyle Doğrudan İlgili Olmak Kaydıyla, Karada ve Suda Meydana Gelen Can Kaybı veya Bedensel Zararlardan Kaynaklanan Alacaklar (m.1320 f.1, b bendi)	298
c. Kurtarma Ücreti Alacakları (m.1320 f.1, c bendi)	302
d. Liman, Kanal ve Diğer Suyolları, Karantina ve Kılavuzluk İçin Ödenecek Resimler (m.1320 f.1, d bendi)	306
e. Gemide Navlun Sözleşmesiyle Taşınan Eşya, Konteyner ve Yolcu Bagajı Dışında, Geminin İşletilmesinin Sebep Olduğu Maddi Kayıp veya Hasardan Kaynaklanan ve Haksız Fiile Dayanan Alacaklar (m.1320 f.1, e bendi)	308
3. İstisnalar	310
4. Üçüncü Sıradaki Alacakların Kendi Aralarındaki Sırası	316
5. Sıra cetvelinde birden fazla kurtarma alacağı varsa	320
D. Dördüncü Sıra.....	321

---

1. Hapis Hakkı Kavramı ve Genel Düzenleme	322
2. Gemi Üzerinde Hapis Hakkı.....	323
a. Sicile Kayıtlı Olmayan Gemi Üzerinde Hapis Hakkı.....	323
b. Sicile Kayıtlı Gemi Üzerinde Hapis Hakkı.....	327
3. Hapis Hakkının Sona Ermesi.....	331
4. Hapis Hakkıyla Teminat Altına Alınan Alacağın Sırası	331
a. Sicile Kayıtlı Gemilerde	331
b. Sicile Kayıtlı Olmayan Gemilerde	334
E. Beşinci Sıra	334
F. Altıncı Sıra	338
1. Genel Açıklama	338
2. Altıncı Sıradaki Alacakların Kendi Aralarındaki Sırası	340
a. Gemi İpoteğinin Derecesi ve Altıncı Sıradaki Alacakların Kendi Aralarındaki Sırası	341
(1) Gemi Üzerinde Sadece TTK m.1054 vd. Hükümleri Uyarınca Kurulmuş Bir Veya Birden Fazla Yapı İpoteği Varsa.....	343
(2) Gemi Üzerinde Sadece TTK m.1014 vd. Hükümlerine Göre Kurulmuş Akdî İpotek Hakkıyla Teminat Altına Alınmış Alacaklar Mevcutsa	344
(3) Gemi Üzerinde Sadece TTK m.1013 Uyarınca Kurulmuş Tersanecinin Kanuni İpotek Hakkıyla Teminat Altına Alınmış Alacaklar Varsa	345
(4) Gemi Üzerinde Hem Akdî İpotek Hem de Tersanecinin Kanuni İpotek Hakkıyla Teminat Altına Alınmış Alacaklar Varsa.....	348
(5) İpotekli Alacakların Kendi Aralarındaki Sıraya İlişkin Bazı İstisnai Durumlar	350
(6) Gemi Siciline Kayıtlı Olmayan Gemiler Bakımından	353
b. Müşterek Avarya Garamesi Payı Alacağının Altıncı Sıradaki Yeri.....	355

(1) Müşterek Avaryanın Tanımı ve Hukuki niteliği	355
(2) Altıncı Sıra İçindeki Yeri (Derecesi)	357
3. Vadesi Gelmemiş (Müeccel) İpotekli Alacakların Sıra Cetvelindeki Durumu	360
4. İntifa Hakkı Karşılığı Ayrılan Payın Sıra Cetvelindeki Durumu	366
G. Yedinci Sıra	370
1. Genel Olarak	370
2. Yedinci Sıraya Yazılacak Alacaklar	372
a. Çevre zararı oluşturan bir gemi veya gemideki eşya ile ilgili kurtarma faaliyeti için ödenecek özel tazminat (c bendi)	372
b. Çevreye, kıyı şeridinde veya bunlara ilişkin menfaatlere gemi ile verilen zarar ya da zarar tehdidi; bu zararı önlemek, sınırlandırmak veya ortadan kaldırmak için alınan önlemler; bu zarar karşılığı ödenecek tazminat; çevrenin eski durumuna getirilmesi için fiilen alınan veya alınacak olan makul önlemlerin giderleri; bu zarar ile bağlantılı olarak üçüncü kişilerin uğradığı veya uğrayabileceği kayıplar ve bu bentte belirtilenlere benzer nitelikteki zararlar, giderler veya kayıplar (d bendi)	373
c. Geminin içinde bulunan veya bulunmuş olan şeyler de dâhil olmak üzere, batmış, enkaz haline gelmiş, karaya oturmuş veya terkedilmiş olan bir geminin yüzdürülmesi, kaldırılması, çıkarılması, yok edilmesi veya zararsız hâle getirilmesi için yapılan giderler ve harcamalar ile terkedilmiş bir geminin korunması ve gemi adamlarının iaşesi ile ilgili giderler ve harcamalar (e bendi)	374
d. Bir charter parti düzenlenmiş olup olmadığına bakılmaksızın, geminin kullanılması veya kiralanması amacıyla yapılmış her türlü sözleşmeden doğan alacaklar (f bendi)	375

e. Bir charter parti düzenlenmiş olup olmadığına bakılmaksızın, gemide eşya veya yolcu taşınması amacıyla yapılmış her türlü sözleşmeden kaynaklanan alacaklar (g bendi)	377
f. Gemide taşınan, bagaj dâhil, eşyaya gelen veya bu eşyaya ilişkin zıya veya hasar nedeniyle oluşan alacaklar (h bendi)	378
g. Römorkaj hizmetinden doğan alacaklar (j bendi).....	379
h. Geminin işletilmesi, yönetimi, korunması veya bakımı için sağlanan eşya, malzeme, kumanya, yakıt, konteynerler dâhil teçhizat ve bu amaçla verilen hizmetler nedeniyle doğan alacaklar (l bendi)	379
i. Geminin yapımı, yeniden yapımı, onarımı, donatılması ya da geminin niteliğinde değişiklik yapılması işlerinden doğan alacaklar (m bendi)	380
j. Gemi için alınmış krediler dâhil olmak üzere, geminin veya malikinin adına yapılmış olan harcamalardan doğan alacaklar (p bendi)	381
k. Geminin maliki tarafından veya onun hesabına ödenecek karşılıklı sigorta aidatları da dâhil, sigorta primi alacakları (r bendi)	383
l. Geminin maliki tarafından veya onun hesabına gemiye ilişkin olarak ödenecek her türlü komisyon, brokaj ve acente ücretleri (s bendi)	384
m. Geminin satışına ilişkin bir sözleşmeden kaynaklanan alacaklar (y bendi).....	385
3. Yedinci Sıraya Yazılan Alacakların Kendi Aralarındaki Sırası	386
H. Sekizinci Sıra	387
V. SIRA CETVELİNE YAZILACAK ALACAK MİKTARLARININ HESAPLANMASI	389
A. Genel Olarak	390
B. Kanuni Rehin Hakkıyla Teminat Altına Alınan Alacakların Hesaplanması	392

C. Gemi İpoteği ile Teminat Altına Alınan Alacakların Hesaplanması	392
D. Gemi Üzerinde Taşınır Rehni ve Hapis Hakkıyla Teminat Altına Alınan Alacağın Kapsamı.....	394
E. İflas Tasfiyesinde Düzenlenen Sıra Cetvelinde Faiz Hesabının Özellikleri.....	395
F. Sıra Cetvelinde Yer Alan Yabancı Para Alacaklarının Türk Lirası Karşılıklarının Hesaplanması.....	395
VI. SIRA CETVELİNE KARŞI BAŞVURU YOLLARI VE SIRA CETVELİNİN KESİNLEŞMESİ.....	398
A. Hacizde Sıra Cetveline Karşı Başvuru Yolları.....	398
1. İcra Hâkimliği Nezdinde Alacağın Sırasına İtiraz (Şikâyet) ..	399
2. Genel Mahkemede Sıra Cetveline İtiraz.....	406
3. Rehnin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takipte Sıra Cetveline Karşı Konulması	413
B. İflas Tasfiyesinde Sıra Cetveline Karşı Başvuru Yolları	414
1. İcra Hâkimliği Nezdinde Sıra Cetveline Karşı Şikâyet	414
2. Asliye Ticaret Mahkemesinde Sıra Cetveline İtiraz	418
C. Deniz İcra Hukukunda Sıra Cetveline Başvuru Yolları Konusunda Bazı Özel Durumlar	424
D. Sıra Cetvelinin Kesinleşmesi ve Paraların Dağıtılması	430
SONUÇ	433
KAYNAKÇA.....	449
DİZİN	459